

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

5. søndag i åpenbaringstiden – 3. februar 2019

Prekentekest: Joh 5,1-15

Lesetekst I: Jak 5,13-16

Lesetekst II: Salme 103,1-6

DET ER JESUS SOM HAR GJORT DET!

Hva er budskapet denne søndagen? Teksten er lang til å være prekentekest, og det er flere poenger som ligger synlige og venter. Hovedpersonen er uansett Jesus. Han binder de ulike avsnittene sammen, og har både de avgjørende handlinger og de avgjørende ord. Det kan aldri understrekes for sterkt at vår oppgave er å løfte fram Jesus, slik at både troen og livet er forankret i ham. Det er ikke så selvfølgelig som det høres. Men en preken bør ha et tyngdepunkt, en hovedsak, som enkelthetene løfter opp og som gir liv og sammenheng til enkelthetene. Vi ser litt nærmere på teksten.

En høytid – ved dammen

Hvilken høytid det er tale om i v. 1, vet vi ikke. Noen åpner for at kap. 5 og kap. 6 kan ha blitt byttet om, slik at det er påskehøytiden (jfr 6,4) som det er tale om her også. Men dette er høyst usikkert, så vi får nok leve med at vi ikke vet hvilken av høytidene som Jesus har dratt opp til Jerusalem for å feire. Saeporten lå på nordsiden av tempelområdet, nord-øst i den gamle bydelen, like ved den nåværende St. Anna-kirken. Betesda kan ha flere betydninger; det kan bl. a. være avledet av det hebraiske ord for Nådens hus. På gresk kan det også bety Huset med de to kilder. Begge deler gir mening. Fem bueganger viser at det var et relativt stort anlegg. Når mange syke lå rundt dammen, må det jo være fordi de hadde forventning om å bli helbredet. Vers 4 og siste del av vers 3 finnes ikke i de eldste tekstvitner/håndskrifter, og er nok blitt satt inn senere. Det gir jo en forklaring på v. 7, som viser til at det dreier seg om å komme ut i vannet når det er blitt opprørt.

Jesus ser, spør og handler

Jesus så ham som hadde hatt sin plass ved dammen i 38 år. Han så nok også de andre, men han visste (v 6) hva som var denne mannens historie. At Jesus – både her og andre ganger – kun hjelper én, og ikke alle nødlidende, anfekter noen. Men det er avgjørende viktig å huske at selv om Jesus har brakt Guds rike nær (Mat 4,17), er det ennå ikke kommet i kraft og herlighet. Jesu helbredelser og undergjerninger er vårtegn som forteller at vi er på vei mot sommer. Først når Gud gjør alle ting nye, er sykdom og død ikke lenger en del av livet.

Den lamme mannen våger ikke svare ja på Jesu spørsmål. Svaret røper at han lengter etter helbredelse, men nærmest har gitt opp å tro på at det kan skje. Ved Jesu ord blir mannen frisk, og han tar båren og går.

Sabbaten – ikke tilfeldig?

Mer nøkternt går det ikke an å beskrive et under. Det er vanskelig å se for seg at omgivelsene ikke registrerer det som skjer, og at det ikke var noen reaksjoner blant de mange som må ha befunnet

seg i nærheten. Men Johannes lar dette ligge, og lar oss i stedet få vite at det ble reaksjoner da noen jøder så mannen komme gående med båren under armen. Johannes taler ofte om *jødene* der hvor de andre evangelistene taler om *de skriftlærde og fariseerne* (5,16; 6,52). Jødernes *Mishnah* samler den bindende utleggelse av Loven, og i avsnittet om sabbaten listes opp trettini ulike arbeidsoppgaver som er forbudt på denne dagen. Her finner vi også et forbud mot å bære en byrde fra ett sted til et annet.

Såpass mange av Jesu under skjer på sabbaten, at det er vanskelig å tro at det er helt tilfeldig. Det er nok heller slik at dette skal vise oss at Jesus er *herre over sabbaten* (Mk 2,27f). Dermed gir Johannes oss her en anledning til å løfte fram hvordan Jesus representerer en ny tid og en ny pakt mellom Gud og sitt folk. Det er forholdet til Jesu ord og gjerning, ikke den ytre lovoppfyllelse, som er avgjørende for vår tilhørighet til Guds rike og Jesu kongevælde.

Viktigere enn å være frisk

Jesus traff mannen igjen, leser vi i beretningens to siste vers. Kanskje var det samme dagen. Grunntekstens ordlyd gir antydning om at Jesus aktivt oppsøkte mannen. Han skal få en formaning fra ham som gjorde kroppen hans frisk. Jesu ord innebærer ikke at mannen hadde vært syk fordi han hadde syndet (jfr. 9,2f). Formaningen til ikke å synde betyr heller ikke at Jesus venter syndfrihet (jfr 1 Joh 1,8f). Men han som nettopp har kunnet sette bena under seg, utfordres til å vandre videre i tro og lydighet til ham som helbredet og ba ham reise seg opp. Første tegn på den nye vandringen er at mannen frimodig forteller at det er Jesus som har gjort ham frisk.

Budskapet

En preken over denne teksten kan gjerne begynne med dette siste: *Det er Jesus som har gjort det!* Det er det vi skal ha med hjem fra gudstjenesten og inn i nye hverdager: Jesus kan det som ingen andre kan. Han kan helbrede fra sykdom. Det kan kanskje også andre gjøre (Mat 13,27; 24,24). Men ingen annen enn Jesus kan gi borgerskap i det rike hvor sykdom og synd en gang ikke er mer. En gang vil alle si: Det er Jesus som har gjort det!

Vi som har begitt oss på troens vandring med Jesus, skal si til dem vi møter: Det er Jesus som har gjort det! Så er det av og til noen som vil lytte og få vite hva Jesus har gjort i våre liv – og hva han fortsatt gjør. Den kristne kirke har fått som oppgave å be for syke (Mat 5,8; 1 Kor 12,9; Jakob 5,14f). Mer enn noe skal vi peke på ham og si at han er veien, sannheten og livet. Han er Guds lam som har båret verdens synd. Han ser den enkelte, den som andre overser. Han frir oss fra bokstavtrelldom og inn i nådens vandring sammen med dem som har valgt å følge ham. Det siste vi hører om mannen fra Betesda er at han forteller at det er Jesus som har gjort det. Kan vi få et bedre ettermøte?

Svein Granerud

Leder i DNI's landsstyre. Seniorrådgiver i Normisjon. Styreleder i Menneskeverd og i Frimodig kirke.

Svein.Granerud@normisjon.no